

Slakken.

Tijdstip: mei tot en met oktober, slakken houden niet van zon maar zijn in de zomer toch te vinden.

1. Inleiding

Slakken zijn weekdieren. Vandaar dat ze er week en slijmerig uit zien en veel mensen er van griezelen. Helemaal niet nodig, een slak kun je rustig over je hand laten kruipen en heel goed van dichtbij bekijken. Hard weglopen doen ze immers niet.

2. Doel

De slakken rustig bekijken en leren zodoende aandachtig en nauwkeurig waarnemen.

Kennis opdoen over de levenswijze van de slak.

Ervaring opdoen met het hanteren van en zorgen voor slakken.

Ontdekken dat slakken geen enge, vieze dieren zijn.

3. Voorbereiding

Materialen verzamelen, werkbladen kopiëren.

4. Uitvoering

Gebruik het onderstaande als introductie.

“Een slakje zat alleen op een stenen muurtje. Zijn kopje ging van links naar rechts, hij was op zoek naar wat te eten, en hij zou ook wel weer eens een slakkenvriendje tegen willen komen. Hij was al een week geen andere slakken meer tegengekomen. Gelukkig zag hij een klas met allemaal kinderen naar buiten komen. Misschien konden die hem wel helpen met andere slakken te zoeken en hem een lekker hapje eten geven”.

U gaat met de kinderen naar buiten om slakken te zoeken. Dit gaat goed op een vochtige, niet al te warme dag, maar ook in de zomer zijn er op schaduwrijke plekken slakken te vinden. Enkele uren van tevoren kunt u eventueel schaalpjes met bier in de tuin neerzetten. Slakken zijn daar dol op. Wanneer de kinderen slakken gevonden hebben gaan ze die goed bekijken en vullen hun waarnemingen in op **werkblad KB4a**.

Daarna worden de slakken voorzichtig opgepakt en in een bakje of emmertje mee naar binnen genomen en in een grote bak gezet.

U zet de bak met slakken in het midden van de kring zodat alle kinderen de slakken goed kunnen zien. Het is belangrijk dat ze ruim de tijd krijgen voor deze eerste kennismaking. Laat ze bijvoorbeeld eerst een tijdje kijken, vervolgens kunnen de kinderen die dat willen een slak op de hand nemen.

Daarna gaan de kinderen bedenken wat ze al van slakken weten. U kunt de leerlingen ook over hun ervaringen met slakken laten vertellen.

Besprek daarna met de kinderen wat een slak volgens hen nodig heeft. Hierbij kunnen de werkbladen die buiten ingevuld zijn gebruikt worden.

Vervolgens krijgt elk groepje een grote glazen pot met een deksel waarin gaatjes gemaakt zijn. Het is de bedoeling dat de kinderen eerst onderling overleggen wat ze nodig hebben voor het inrichten van hun eigen slakkenpotje. Daarna gaan ze die

Nodig:

- 1 grote bak
- plantenspuiten
- kleine bakjes en/of glazen potjes
- Kleurpotloden
- Werkbladen
- voedsel voor de slak: groene blaadjes stukjes appel, rauwe aardappel,
- materialen voor in de slakkenpotjes: steentjes, stokjes, blaadjes, tuinaarde

materialen verzamelen. Ze kunnen zelf buiten op zoek gaan of de klaargezette materialen gebruiken. Dan kiest elk groepje twee slakken uit de grote bak. Deze slakken zetten ze in hun eigen bakje. Dit zijn de slakken waar ze de komende week voor gaan zorgen. Zorg er voor dat elk groepje een stukje appel in het slakkenpotje doet. De kinderen kunnen hierop de volgende dag vraatsporen ontdekken.

Slakken bekijken

De kinderen beginnen de dag met het bekijken van hun eigen slakken. Daarna bespreekt u met de kinderen wat hen is opgevallen.

→Waar zitten de slakken nu?

→Waarom juist daar?

→Kun je zien waar de slak geweest is?

→Vind je slakkenpoep? Welke kleur heeft dat?

→Heeft de slak ergens van gegeten?

→Bekijk goed het snijvlak van de appel. Wat zie je?

De bedoeling is dat de kinderen rasporen ontdekken. De slak heeft in zijn mond een rasp tong: hiermee schraapt hij zijn voedsel naar binnen.

De kinderen houden op werkblad **KB4b** bij wat ze de slakken te eten hebben gegeven, wat de slakken daarvan hebben gegeten en wat er verder gebeurd is in hun slakkenpotje. De slakken blijven een week in de klas.

Proefje: de kinderen maken het glasplaatje vochtig met het sproeiflesje. Daarna zetten ze voorzichtig één van de slakken uit hun bakje op het plaatje. Het glasplaatje kan in de standaard geplaatst worden. Ze kunnen de slak nu van alle kanten goed bekijken. Als de slak gaat bewegen kunnen ze op het glas het slijmspoor zien dat de slak achterlaat.

5. Afsluiting

In een kringgesprek worden de ervaringen en observaties van de kinderen besproken. Ook het verzorgen van de slakken wordt hierin meegenomen. Bij de bespreking worden de werkbladen en wat de kinderen opgeschreven of getekend hebben bekeken en besproken; wat zijn de kinderen allemaal over slakken te weten gekomen?

6. Achtergrondinfo

We kunnen de slakken onderverdelen in landslakken en waterslakken. Bij de landslakken kun je vervolgens onderscheid maken tussen huisjesslakken en naaktslakken.

Voor in de klas kunt u het beste kiezen voor huisjesslakken omdat naaktslakken moeilijker te houden zijn. Naaktslakken missen de bescherming van het huisje en drogen gemakkelijker uit.

De meest voorkomende huisjesslakken zijn de tuinslak (ook wel veldslak genoemd), de heesterslak en de segrijnslak. De wat grotere wijngaardslak komt alleen in Zuid Limburg voor.

De slak is een weekdier. Een weekdier heeft een zacht lichaam en droogt gemakkelijk uit. Veel weekdieren hebben een schelp die het lichaam beschermt tegen beschadiging en uitdroging.

Slakken kun je veelal vinden op schaduwrijke, vochtige plekjes bijvoorbeeld onder

struiken en bladeren.

Huisjesslakken komen alleen voor op bodems met voldoende kalk. De kalk is nodig voor de opbouw van het huisje.

In de winter, en ook in perioden van grote droogte, trekken slakken zich terug. Ze kruipen in afvalhopen of onder een dikke laag bladeren. De opening van het huisje wordt dan afgesloten met een dekseltje dat de slak zelf maakt van slijm of kalk.

Een slak schuift of glijdt over de ondergrond. Aan de onderkant van de voet zijn golfjes te zien. Dat zijn spierbewegingen. De voortbeweging is te vergelijken met een rupsband. Dit gaat gemakkelijk en soepel dank zij een slijmlaag die de slak zelf maakt. De slijmlaag maakt het mogelijk om over een ruwe ondergrond te schuiven zonder dat de voet beschadigt. Het dient ook als hechtmiddel. Een slak kan recht omhoog of omlaag bewegen zonder dat hij valt. Een voortbewegende slak laat een slijmspoor achter.

Slakken eten zowel vergane plantendelen (afgevallen rottend blad) als groene blaadjes.

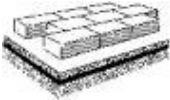

De mens en de lijster zijn de grootste vijanden van de slak. De lijster pakt de slakkenhuisjes op met zijn snavel en slaat de schelp kapot tegen een steen, waarna hij het zachte vlees uit het verbrijzelde huisje haalt. Vaak heeft hij daarvoor een vaste plek. Je vindt daar tal van kapotte huisjes. Zo'n plek heet een lijstersmidse. Ook andere dieren eten slakken, zoals egels, spitsmuizen en loopkevers.

Slakken kunnen 5 tot 10 jaar oud worden.
Er zijn zelfs slakken bekend die wel 15
jaar werden!

Buiten: Waar zit de slak?

Kruis aan:

				
Op steen	op een boom	op een plant	in het gras	op dood hout

Waar leeft de slak?

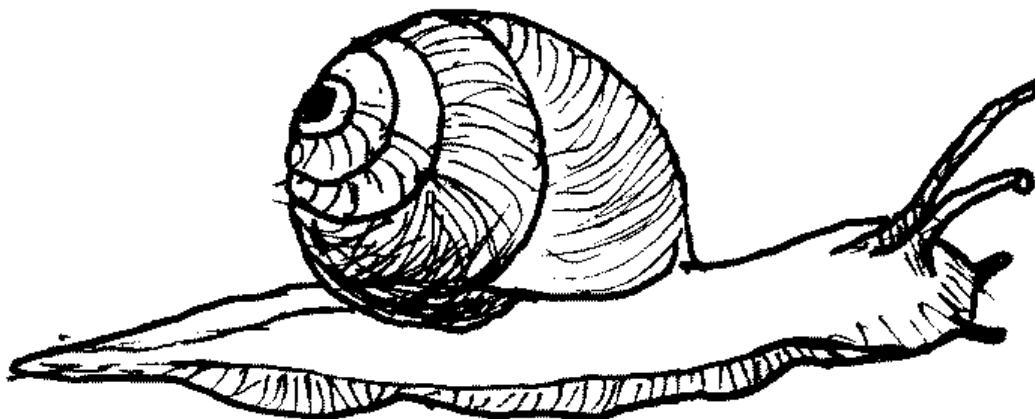
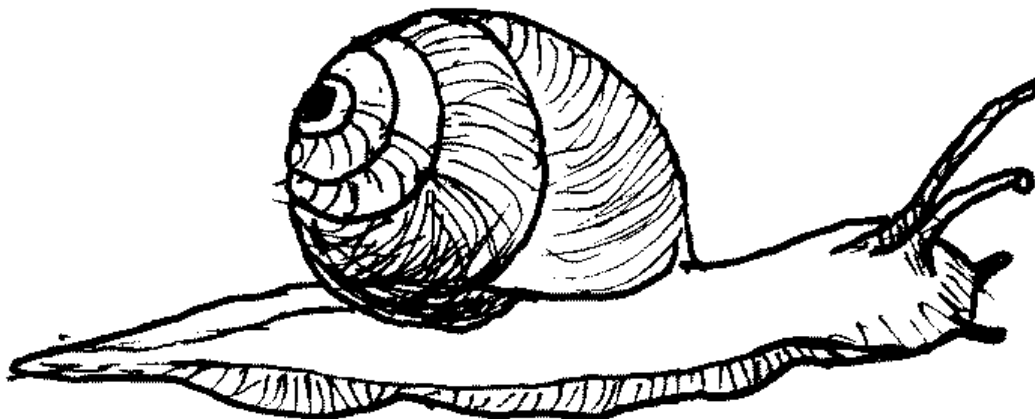
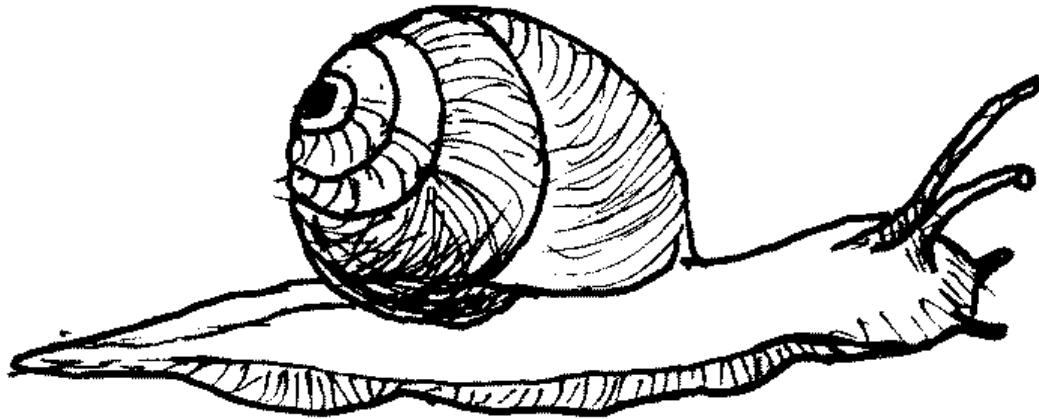
Zet een kringetje om de goede woorden

licht of donker

droog of vochtig

Welke kleur heeft de slak?

Kleur de slak(ken)

Binnen: Wat eet mijn slak?

Ik heb mijn slak gegeven:	Na een dag zie ik:

Wat doet mijn slak?

Zet een kringetje om de goede woorden

Hij zit stil ↔ hij kruip rond

Hij eet veel ↔ hij eet weinig

Hij zit alleen ↔ ze zitten samen

Huisjesslakken

Wijngaardslak >

(*Helix pomatia*)

Spreekt wel het meest tot de verbeelding vooral door zijn formaat. Komt in Nederland voor in Limburg en in kalkrijke duingebieden. Is in ons land beschermd!

huisje: 45 mm

< Segrijnslak

(*Helix aspersa*)

Lust alles, vooral jonge tuinplanten. Dus het beste advies is: opeten! Lekker met knoflookboter erbij. Met zijn flinke formaat heb je al snel een maaltje bij elkaar.

huisje: 35 mm

Gewone tuinslak >

(*Cepaea nemoralis*)

Kent iedereen, met zijn ongewoon aantal kleurvarianties: wit, geel, roze, lichtbruin, olijfbruin, donkerbruin al dan niet met één tot vijf donkere horizontale banden. De mondrand van het huisje is altijd zwartbruin.

Leeft vooral van afval en algen.

huisje: 25 mm

< Witgerande tuinslak

(*Cepaea hortensis*)

Iets kleiner dan de vorige en het huisje heeft een witte rand langs de monding. Leeft vooral van afval en algen.

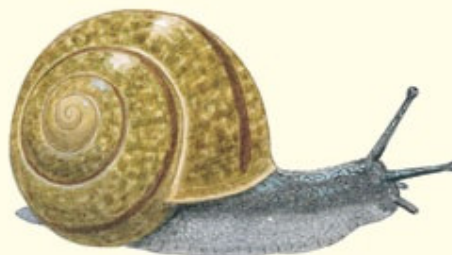
huisje: 20 mm

Heesterslak >

(*Arianta arbustorum*)

Lijkt ook op de tuinslak, maar is vaak donkerder met een spikkeltjespatroon. Leeft vooral van afval en algen.

huisje: 22 mm

< Boerenknoopje
(*Discus rotundatus*)

Een stuk kleiner dan de andere soorten en leeft van allerlei plantaardig materiaal en schimmels en zelfs oud papier wordt verwerkt tot compost. Een echte vuilnisslak

huisje: 6 mm

Naaktslakken

Gewone wegslak >
(*Arion rufus*)

Geelbruin, roodbruin of pikzwart. Steekt na een regenbui vaak het fietspad over en dat wordt hem dan fataal. De ademopening van deze soort zit in tegenstelling tot die van de aardslakken links boven het midden van het mantelschild.

lengte: tot 15 cm

Grote aardslak >
(*Limax maximus*)

Grijzig of lichtbruin met opvallend vlekkenpatroon dat per slak verschilt, maar dat ook afwezig kan zijn. Is een grage eter.

Lengte: tot 20 cm

< Lichte aardslak
(*Limax flavus*)

Neemt sterk in aantal af omdat er nog maar weinig kelders zijn met aardappelen en wintergroenten. Is verzot op bier.

Lengte: tot 8 cm

Meer informatie over slakken leest u in het boekje [Slakken in beeld](#).